

Haziran 2021

Dünya Fındık Verileri (bin ton)

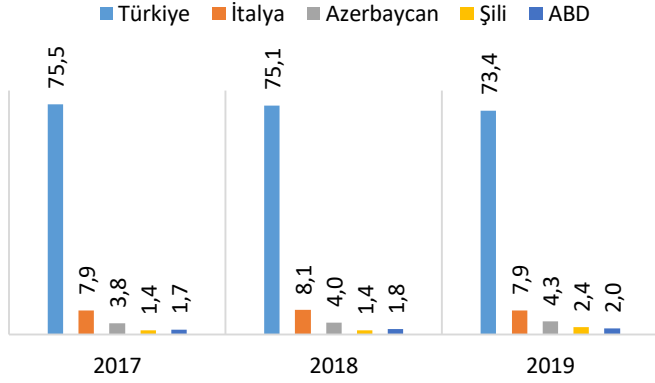
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim (%) ⁴
Alan (bin ha)	662	927	936	970	1.000	3,1
Verim (ton/ha)	1,41	0,81	1,08	0,91	1,12	23,8
Üretim	936	749	1008	881	1.125	27,7
Tüketim ¹	436	424	467	521	521	0,0
İthalat ²	237	234	234	275	300	9,0
İhracat ²	264	260	286	281	324	15,3
İhracat Fiyatı (\$/ton) ³	1.287	816	683	583	662	13,6

Kaynak: FAO, ¹/INC, ²/UN Comtrade, ³/KİB (Erişim: 31.05.2021), ⁴/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

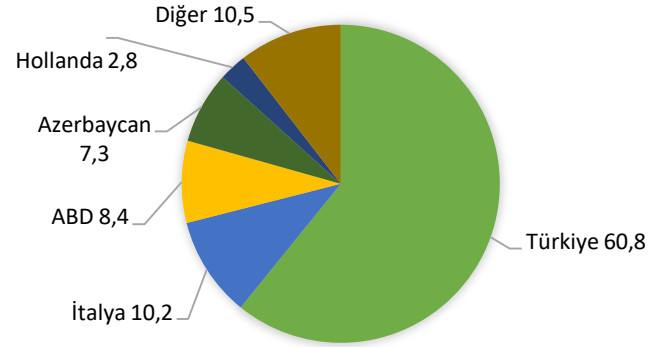
Fındığın kültür çeşitleri Türkiye, İtalya, ABD, Azerbaycan, İspanya, Gürcistan başta olmak üzere birçok ülkede yetiştirilmektedir. Uluslararası ticaret ölçeğinde fındık üreten ülke sayısı sınırlıdır. Başlıca üretici ve ihracatçı ülkeler Türkiye, İtalya, ABD ve Azerbaycan'dır. Diğer üretici ülkeler dünya fındık pazarlarını etkileyebilecek bir üretim seviyesinde değildir. FAO verilerine göre, 2019 yılı dünya fındık veriminde Fransa (225 kg/da) ilk sırada yer alırken,

Fransa'yı sırasıyla Çin (212 kg/da) ve Yunanistan (211 kg/da) takip etmektedir. Dünya fındık üretimi 2019 yılında, bir önceki yıla göre yaklaşık %28 oranında artarak 1,1 milyon tona yükselmiştir. Dünya fındık verimi ise 112 kg/da'dır. Verimde bir önceki yıla göre yaklaşık %24 oranında artış meydana gelmiştir. Dış ticarete son iki yılın değişimi incelendiğinde, ihracatta yaklaşık %15'lik, ithalatta ise %9'luk artış gerçekleşmiştir.

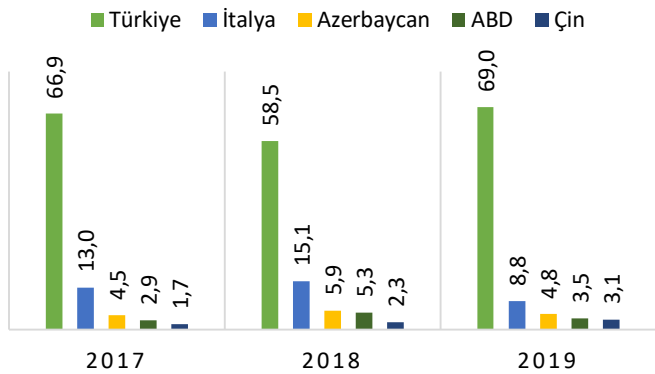
Fındık alanlarında önemli ülkeler (%)

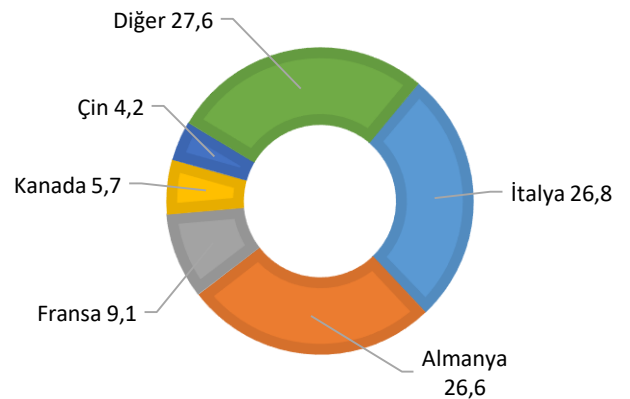
Ülkelere göre dünya fındık ihracatı (2020, %)

Fındık üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya fındık ithalatı (2020, %)

Dünya fındık ihracatı 2020 yılında 258 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Türkiye 157 bin ton ile dünya fındık ihracatında ilk sırada yer almaktadır. İhracatta Türkiye'yi, İtalya 26 bin ton, ABD 22 bin ton, Azerbaycan 19 bin ton ve Hollanda 7 bin ton ile takip etmektedir. Dünya fındık ithalatı 2020 yılında 258 bin ton olmuştur.

Dünya fındık ithalatında İtalya ve Almanya 69 bin ton ile ilk sırada yer almaktadırlar. Bu ülkeleri Fransa 23 bin ton, Kanada 15 bin ton ve Çin 11 bin ton ile izlemektedir. Türkiye'nin 2019/2020 üretim sezonunda fındık ihracatı 731 bin ton olup, bir önceki sezona göre %23 oranında artış göstermiştir.

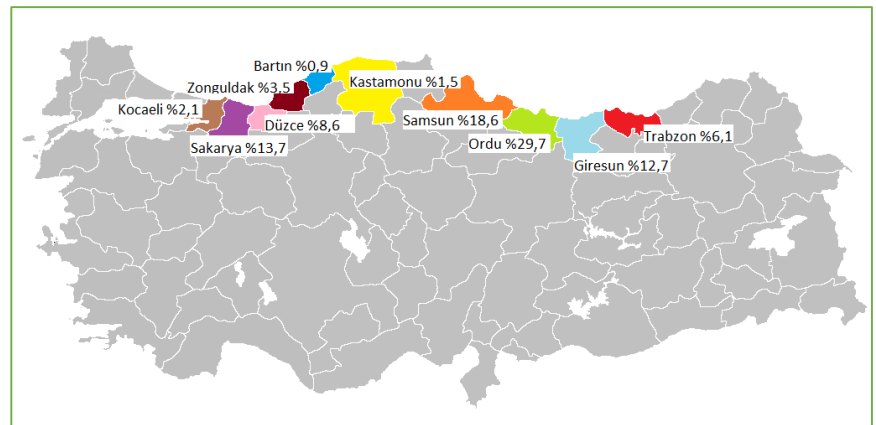
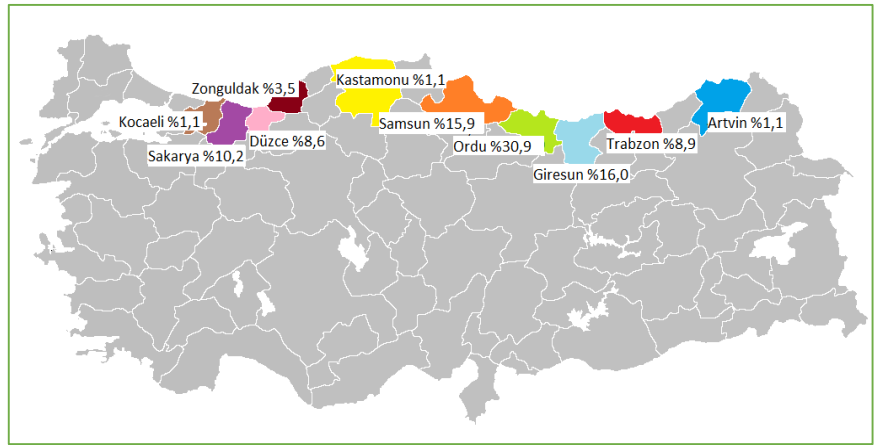
Türkiye Fındık Verileri (bin ton)

	2015/16	2016/17	2017/18	2018/2019	2019/2020	Değişim ¹ (%)
Alan (bin da)	7.026	7.054	7.067	7.284	7.344	0,8
Verim (kg/da)	92	60	96	71	106	49,3
Üretim	646	420	675	515	776	50,7
Tüketim	106	98	129	111	138	24,2
İthalat	10	11	15	15	10	-32,6
İhracat	534	519	629	595	731	22,9
Stok değişimi (ton)	7	-193	-78	-184	-88	-52,0

Kaynak: TÜİK (Erişim: 09.06.2021), ¹/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir. Piyasa yılı Ağustos - Temmuz

Fındık üretim alanı: Türkiye'de fındık tarımı yapılan bölgeler üç gruba ayrılmaktadır. Bunlar; 1., 2. ve 3. Standart Bölgelerdir. En önemli bölge olarak kabul edilen 1. Standart Bölge kapsamında Artvin, Giresun, Ordu, Rize ve Trabzon illeri bulunmaktadır. Türkiye'de 2020 yılında fındık üretim alanı 7,3 milyon da'dır. Ordu 2,3 milyon da ile en fazla fındık üretim alanına sahip ildir. Ordu'yu 1,2 milyon da ile Giresun ve Samsun takip etmektedir.

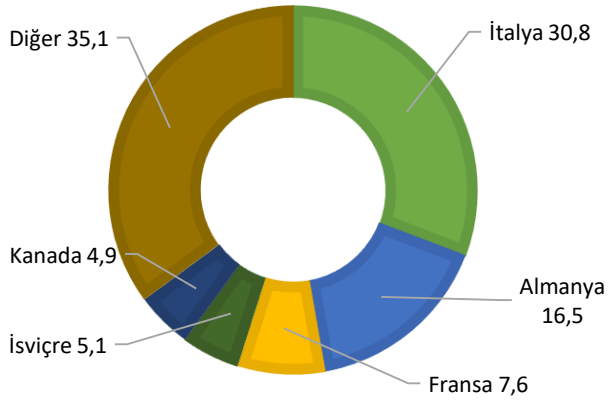
Fındık üretimi: Türkiye'de 2020 yılı itibarıyla fındık üretim miktarı 665 bin ton'dur. Türkiye'de fındık üretiminde Ordu 197 bin ton ile ilk sırada yer almaktadır. Ordu'yu 124 bin ton ile Samsun ve 91 bin ton ile Sakarya takip etmektedir. Fındık bahçelerinin genelde yaşlı olması, ocakların ise sık dikili olmasından dolayı Trabzon, Giresun ve Ordu illerindeki verim seviyesi Kocaeli, Sakarya ve Düzce illerinin verim düzeyine göre daha düşüktür. Sakarya ve Düzce illerindeki üreticilerin işletme büyüklükleri ve verim düzeylerinin daha yüksek olması nedeniyle bu bölgede fındık alanları genişlemiştir.

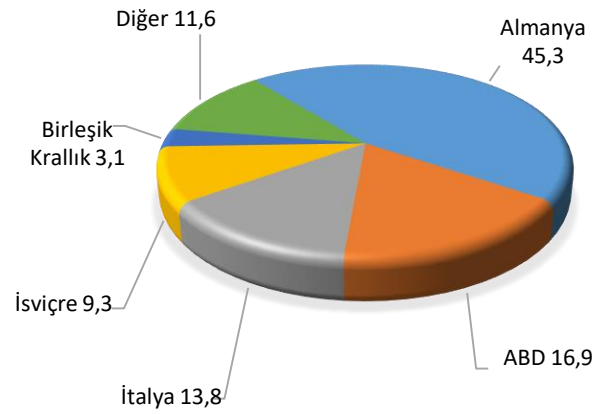
Türkiye'de Fındık Destekleme Politikaları: Fındıkta alan bazlı gelir desteklemelerinin yanı sıra alternatif ürüne geçen üreticilere telafi edici ödemeler yapılmıştır. Telafi edici ödemeler 2009-2012 ve 2012-2014 yılları arasında sonbahar ve ilkbahar ekim/dikim dönemlerinde; il ve ilçelerdeki birinci, ikinci ve %6'dan daha az eğimli üçüncü sınıf tarım arazilerinde ve rakımı 750 metrenin üzerindeki ruhsatsız fındık bahçelerini sökerek yerine alternatif ürün ya da ürünlere geçen üreticilere yapılmıştır. Birinci yıl başvurularında; ilk yıl 300 TL/da, ikinci ve üçüncü yıllar için 150 TL/da olarak 3 yıl için toplam 600 TL/da, ikinci yıl başvurularında; ilk yıl 300 TL/da, ikinci yıl için 150 TL/da olmak üzere 2 yıl için toplam 450 TL/da, üçüncü yıl başvurularında; tek yıl 300 TL/da ödeme yapılmıştır.

Fındıkta 2020 yılında alan bazlı destek olarak 170 TL/da ve aynı zamanda diğer ürünlerde de verilmekte olan mazot (17 TL/da) ve gübre desteği (8 TL/da) olmak üzere, toplamda 25 TL/da destek verilmektedir.

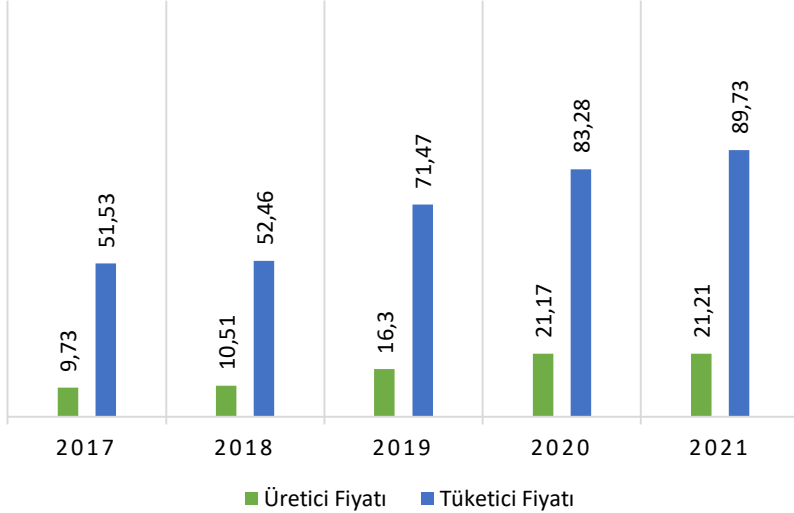
Türkiye fındık ihracatında önemli ülkeler (2020, %)

Türkiye'nin fındık ithalatı yaptığı ülkeler (2020, %)

TL/Kg

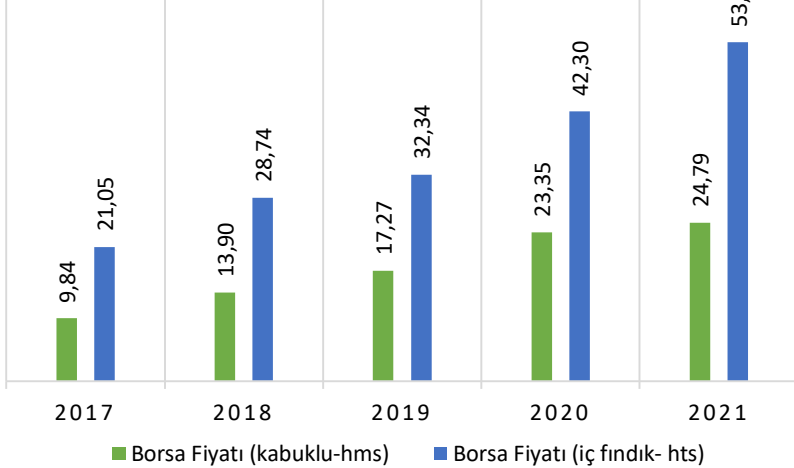

Kaynak: TÜİK, 2021(5 ay ort.)

2021 yılı (5 ay ort.) fındık üretici fiyatı 21,21 TL/kg'dir. 2021 Mayıs ayında fındık üretici fiyatı 20,79 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2021 Mayıs ayında üretici fiyatı bir önceki aya göre %2,3 oranında, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,8 oranında azalmıştır.

2021 yılı (5 ay ort.) fındık tüketici fiyatı 89,73 TL/kg'dir. 2021 Mayıs ayında fındık tüketici fiyatı 89,33 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2021 Mayıs ayında tüketici fiyatı bir önceki aya göre %0,3, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %6,6 oranında artmıştır.

TL/Kg

Kaynak: GTB (Giresun Ticaret Borsası), 2021

Borsa fiyatında, tombul kabuklu fındık hazır müstahsil satış fiyatları dikkate alınmış olup, 2021 yılında oluşan fiyatların ortalaması 24,6 TL/kg'dir.

İç fındıkta (13/15 mm) hazır tacir satış fiyatları dikkate alınmış olup, 2021 yılında oluşan fiyatların ortalaması 53,1 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

Tombul kabuklu fındık hazır müstahsil satış fiyatı ve iç fındık hazır tacir fiyatı 2021 yılı Mayıs ayında oluşmamıştır.

	2016	2017	2018	2019	2020
Fındık Fiyatı (TL/kg)	10,56	9,73	10,51	16,04	21,17
Fındık Fiyatı + Destek (TL/kg)	13,64	11,65	13,11	17,84	23,33
Gübre Fiyatı (A.Sülfat) (TL/kg)	0,53	0,71	1,03	1,22	1,28
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,07
1 kg fındık ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Fındık/Gübre	19,96	13,79	10,24	13,16	16,52
Fındık + destek/Gübre	25,78	16,50	12,77	14,64	18,20
Fındık/Mazot	2,74	2,08	1,82	2,50	3,49
Fındık+ destek/Mazot	3,54	2,49	2,27	2,78	3,85

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Fındık Girdi Pariteleri

2016 yılında 1 kg fındık ile yaklaşık 20 kg gübre satın alınırken, 2020 yılında %17 düşüşle yaklaşık 17 kg gübre satın alınmaktadır.

2016 yılında destekler dâhil 1 kg fındık ile yaklaşık 26 kg gübre satın alınırken, 2020 yılında %29 düşüşle 18 kg gübre satın alınmaktadır.

2016 yılında 1 kg fındık ile 2,7 lt mazot satın alınırken, 2020 yılında %27 artışla 3,5 lt mazot satın alınmaktadır. 2016 yılında destekler dâhil 1 kg fındık ile 3,5 lt mazot satın alınırken, 2020 yılında %9 artışla 3,8 lt mazot satın alınmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

FAO verilerine göre 2019 yılı dünya fındık üretiminde 776 bin tonla Türkiye ilk sırada yer alırken, İtalya 99 bin ton, Azerbaycan 54 bin ton, ABD 40 bin ton ve Çin 35 bin ton ile takip etmekte olup, bu ülkeler dünya üretiminin %89'luk kısmını karşılamaktadır.

Türkiye'de fındık veriminde yıllara göre önemli dalgalanmalar meydana gelmektedir. İklim şartları, gerekli kültürel işlemlerin yeterince yapılmaması ve fındık bitkisinde görülen periyodisite gibi etkenler verimdeki dalgalanmayı artırmaktadır. Türkiye'de 2020 yılında 665 bin olarak gerçekleşen fındık üretimi, bir önceki yıla göre %14 oranında azalmıştır. Fındık üretiminin %30'unu Ordu, %19'unu Samsun ve %14'ünü Sakarya ili karşılamaktadır. TÜİK Bitkisel Üretim 1.Tahminine göre 2021 yılında Fındık üretiminin %5,3 oranında artarak 700 bin ton olacağı tahmin edilmektedir.

TÜİK verilerine göre Türkiye'nin 2019/2020 dönemi fındık ihracatı 207 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu dönemde gerçekleşen bu ihracat miktarıyla birlikte, miktar bazında fındık ihracat tarihinde en yüksek seviyeye ulaşılmıştır. Fındıkta 2019/2020 sezonunda ihracatta yaşanan rekorun ardından yeni sezonda eylül ayından itibaren ihracatta düşüşler görülmektedir. İhracatta yaşanan bu daralma; iç piyasada yaşanan arz dalgalanmaları ve alıcıların başka piyasalara yönelmesi, rakip ülkelerdeki rekolte artışı, dövizdeki ani dalgalanmalar, öngörülemez pandeminin yarattığı endişe, ikame ürünlerde yüksek üretim artışı ve

uygun fiyat durumu gibi birçok faktör bu durumu açıklayabilir.

Fındıkta kısmi periyodisite görülmesinden ötürü 2019 yılında rekor üretimden sonra 2020 yılı yok yılı olarak geçirilmiştir. Hava sıcaklıklarının mevsim normallerinin üzerinde gitmesi, yağışların mevsim normallerinin altında seyretmiş olması ve bazı bölgelerde yaşanan don endişelendirse de fındıkta 2021 yılının var yılı olmasından ötürü üretimin artması beklenmektedir.

Pandemi süresince dünyanın en büyük fındık ihracatçısı konumundaki Türkiye'nin fındık ihracatı diğer sektörlerin de belirli bir süre yaşadığı lojistik sıkıntılardan kısa bir süre etkilenmiş olmakla birlikte, 2019/2020 döneminde fındık ihracatında rekor kırılması oldukça önemlidir. Genel itibarıyla değerlendirildiğinde, yeni sezona kadar, alınan tedbirlerle beraber fındıkta sadece pandemiden kaynaklı çok olumsuz bir durumun yaşanmadığı söylenebilir.

Doğu Karadeniz Bölgesinde fındık bahçelerinin önemli bir kısmı ekonomik ömrünü tamamlamıştır. Fındıkta verim düşüklüğü sorununun çözümü için bahçelerin yenilenmesi gerekmektedir. Bahçe yenileme süresince ürün alınamayacağı için üreticilerin mağduriyeti de göz önünde bulundurularak, bahçe yenilemeye yönelik projelere destek ve yenileme sonrası telafi edici ödemeler üzerinde durulması gerekmektedir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Türkay BARS, turkay.bars@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833/123